

Segells de placa amb empremtes monetàries

JOSEP M.ª LLOBET I PORTELLA

INTRODUCCIÓ

L'ordenació d'un conjunt de cartes, dins la secció de *Lletres rebudes* del Fons municipal de l'Arxiu Històric de Cervera, ens ha portat a un interessant descobriment: l'ús de monedes per a segellar cartes closes.¹

Després de descriure breument aquestes lletres closes, passarem a comentar i inventariar les que foren segellades amb monedes en comptes de ser-ho amb el segell propi del remitent.

LES LLETRES CLOSES

Dins la mencionada secció de *Lletres rebudes*,² són abundants les anomenades lletres closes. Llurs principals característiques són les següents:

El paper usat és, generalment, un plec de quatre pàgines amb format de foli. La part escrita moltes vegades es redueix a la primera pàgina, encara que també pot allargar-se a les següents.

Un cop escrita la carta era plegada diverses vegades i, portada a terme aquesta operació, s'efectuava un tall en un extrem de la part inferior del segon full, cosa que servia perquè, degudament enganxat el paper, fos impossible obrir la carta sense estripar-la.

Com adhesiu s'hi col·locava una porció de cera o d'alguna altra matèria adequada, la qual cosa permetia reproduir en relleu, una vegada segellada la carta, l'empremta de la matriu. Aquest tipus de segell és conegut amb el nom de *segell de placa*.

La matriu, moltes vegades, devia ser l'anell personal de l'autor de la

1. A les obres de sigillografia consultades, entre elles: FERRAN DE SAGARRA, *Sigillografia catalana*, 3 volums (Barcelona, 1915-1932), no hi hem trobat cap referència a segells que haguessin estat empremtats amb monedes.

2. Consta d'una dotzena de lligalls que contenen cartes originals, generalment adreçades a les autoritats municipals, que van des del segle XIV al XIX.

carta, com es fa evident per la forma i mida de l'emprenta. En canvi, quan el segell correspon a entitats públiques, acostuma a ser de major format i, generalment, porta llegendes que indiquen el seu origen.³

Finalment, a la porció de paper que restava a l'exterior s'hi escrivia el nom i la població del destinatari.

LLETRES SEGELLADES AMB MONEDES

Precisament va ser en estudiar els aspectes heràldics dels segells, quan ens vam adonar que, en algunes lletres, la matriu que havia servit per a produir l'emprenta no era la pròpia del signant de la carta, sinó que aquest havia fet ús d'una moneda.

Això és segur en una lletra tramesa pel notari Jaume Mulet i també en quatre més escrites per Pere Vallbona, els quals havien estat enviats a Barcelona pel Consell cerverí a efecte de gestionar assumptes d'interès per la vila, i resta dubtós en un parell de cartes que corresponen al mencionat Mulet.

Examinades moltes altres cartes, cronològicament anteriors i posteriors a les indicades, no n'hem pogut trobar cap més que mostrés empremta monetària.

INVENTARI

1. Carta de Jaume Mulet als paers de Cervera. Barcelona, 25 gener 1607. Segell: Revers d'una moneda catalana de mig croat.
2. Carta de Pere Vallbona als paers de Cervera. Barcelona, 1 juny 1607. Segell: Revers d'una moneda catalana d'un croat. Seca de Barcelona.
3. Carta de Pere Vallbona als paers de Cervera. Barcelona, 2 juliol 1607. Segell: Revers d'una moneda catalana d'un croat.
4. Carta de Pere Vallbona als paers de Cervera. Barcelona, 14 juliol 1607. Segell: Anvers d'una moneda portuguesa d'un *tostão*.
5. Carta de Pere Vallbona als paers de Cervera. Barcelona, 28 juliol 1607. Segell: Revers d'una moneda castellana d'un ral.

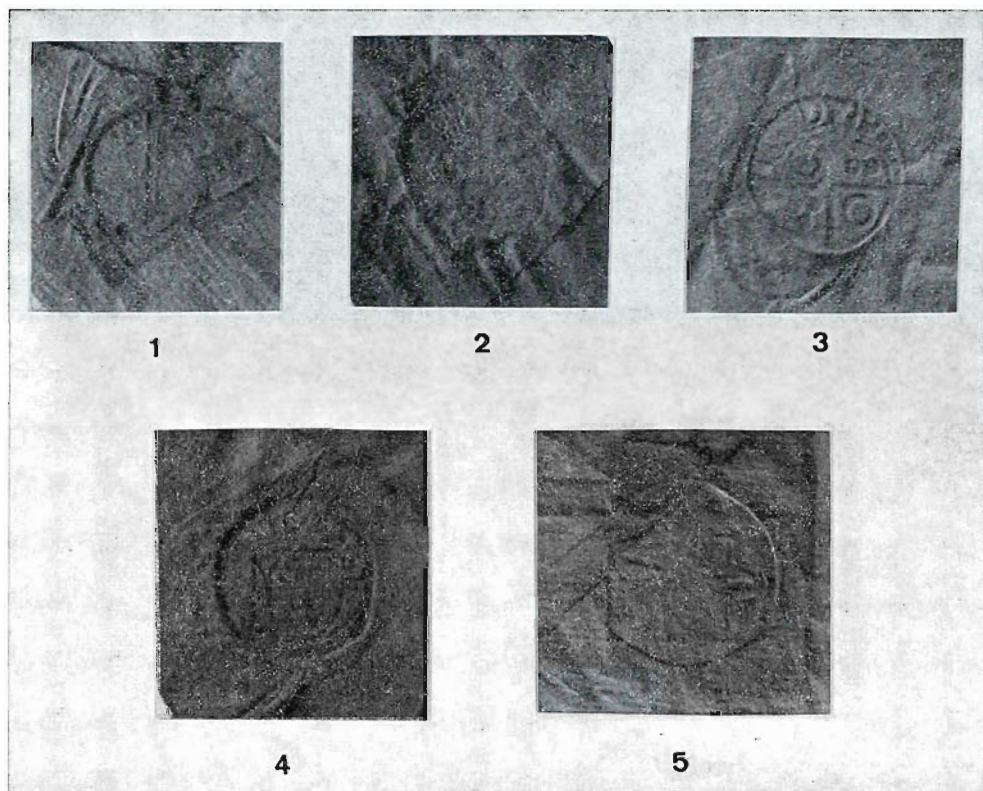
CONCLUSIONS

L'ús d'aquestes monedes per a segellar cartes sembla degut a la falta del segell personal. Sigui perquè el signant del document no en tenia, sigui perquè l'havia deixat a Cervera en traslladar-se a Barcelona.

Les monedes esmentades devien estar en circulació, ja que totes elles corresponen a l'època de l'emissió de les cartes.

3. Sobre el segell de Cervera, vegeu: A. DURAN I SANPERE, *El Segell Municipal de Cervera*, «Estudis Universitaris Catalans», X (1917-1918), pàgs. 183-193.

El fet que un mateix remitent usi monedes de diversos països, pot indicar que totes elles devien ser acceptades pel públic d'aquell temps.⁴

BIBLIORAFIA NUMISMÀTICA

ANTONI BADIA I TORRES, *Catàleg del croats de Barcelona (1285-1706)*, Barcelona, C. F. N., 1969.

J. FERRARO VAZ, *Livro das moedas de Portugal*, Braga, 1969-70, 2 vol.

JOSÉ A. VICENTI, *Catálogo general de la moneda española*, Madrid (s. a.).

4. Pel que fa a la moneda de Portugal, cal recordar que aquest país va romandre incorporat a la monarquia espanyola des de 1580 fins a 1640.